

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Ne lažimo samim sebi!

Socialno-varstvena zakonodaja - pa resničen položaj našega delavstva

Pred dnevi smo čitali v enem izmed slovenskih dnevnikov, da je bilo leto 1937. najbolj plodno v pogledu izboljšanja in izpopolnitve naše socialne zakonodaje.

Temu ni mogoče oporekati. Kdor globlje ne zasleduje in ne preučuje socialnih in gospodarskih razmer pri nas, bo pač mislil, da so za naše delavstvo res nastopili boljši in lepši časi.

V resnici pa je precej drugače. Delavstvo se mora ob vsaki priliki in v vsakem podjetju posebej boriti, da uveljavi pravice iz socialno-varstvene zakonodaje. Za to borbo delavstvo žrtvuje veliko svojih sil in časa, veliko truda in borb. Toda največkrat kljub temu ne dobi tega, kar mu je po veljavnih zakonih zajamčeno. Kako je z najmanjšimi mezdami, vsi vemo. Koliko bo moglo naše delavstvo uživati starostno zavarovanje, je pa tudi še vprašanje, veliko kot Triglav.

Paragraf 209 obrtnega zakona na primer daje pravico delavcem in delodajalcem, da za ureditev službenih in plačilnih razmer sklepajo kolektivne pogodbe. Z uredbo o najnižjih mezdah smo dobili celo to izboljšanje, da kolektivne pogodbe lahko sklepajo tudi prisilna združenja delodajalcev in službojemalcev. Po mnenju tistih, ki stvari ne poznajo od blizu in ki ne vedo, kako je v praksi, na vsak način korak naprej. V resnici pa je v vsem le korak nazaj.

S kolektivnimi pogodbami si je delavstvo v zadnjih časih skušalo vsaj v glavnem uveljaviti socialno zakonodajo, se iztrgati iz popolnega suženstva in si vsaj delno izboljšati zaslužek. To se je tudi zgodilo povsod tam, kjer je bilo delavstvo organizirano v Jugoslovanski strokovni zvezi, ki je vodila veliko število, izmed vseh strokovnih organizacij menda največ, mezdnih gibanj v posameznih podjetjih in za cele industrijske stroke. Brez številnih kolektivnih pogodb, sklenjenih v zadnjih letih, bi bili zaslužki našega delavstva še vse drugače mizerni.

Toda kaj doživljamo prav sedaj, ko imamo socialno zakonodajo po mnenju nekaterih že kar popolno?

Prizadevanja delavcev, da se sklenejo v nekaterih industrijskih in obrtnih strokah (v opekarški in mizarški) nove kolektivne pogodbe, so naletela pri industrijskih in obrtnikih na odločen odpor. Le-ti odklanjajo

vsake razgovore. Kolikor so prej, ko je šlo za to, da bi se pogodbe sklenile za posamezna podjetja, trdili, da so pripravljeni skleniti le pogodbo za vso stroko, pravijo sedaj, da je to zaradi najrazličnejših razlogov in ovir nemogoče. Temu stališču so se pridružili v zadnjem času tudi gradbeni podjetniki. (Kolektivna pogodba je bila sklenjena lani.) Na zadnjih razgovorih z delavskimi zastopniki so zavzeli odklonilno stališče, češ da za leto 1938 ne bodo sklepali kolektivne pogodbe. Pri tem so navajali, da se delavci niso držali pogodbe in da je oblast glede izvajanja pogodbe preveč branila delavske interese. — Vsi, ki ta vprašanja poznamo vsaj malo, pa vemo, da kolektivne pogodbe gradbenih delavcev niso hoteli podjetniki. Ker je gradbeno delavstvo zahtevalo, da se izvaja in je to zakonito delavsko zahtevo podprla tudi oblast, so delodajalci že smatrali to za krivico.

Delavstvo naj bi torej padlo nazaj v staro brezpravnost. Le z vsakim posameznikom se hoče razgovarjati podjetnik in vsakega posameznika — pa vse skupaj po svoji mili volji izkoriščati.

Tako je tedaj stanje v pogledu izvajanja naše socialno-varstvene zakonodaje pri nas v praksi. Treba je pribiti dejstvo, da se pri nas socialna zakonodaja vsaj kolikor toliko izvaja samo tam, kjer je delavstvo strokovno organizirano in kjer ima kolektivne pogodbe.

Zato ni dovolj, da se samo sprejemajo in uveljavljajo novi zakoni, marveč mora državna uprava tudi skrbeti, da se ti zakoni izvajajo tako, kakor vsi drugi državni zakoni. Potem bo mogoče šele govoriti o učinkovitem varstvu delavstva pred izkoriščanjem. Vse dotlej, dokler se to ne bo izvršilo, pa so vsi socialno-varstveni zakoni le lep papirnat okvir, v katerega si pišejo slavo in čast razni »zaslužarji«.

Delavstvo se more iz tega marsikaj koristnega naučiti. Predvsem to, da brez strokovne organizacije in borbe ne bo doseglo ničesar. Vse, kar nudijo delavstvu socialno-varstveni zakoni, si mora v obratih šele priboriti. Pa ne samo to. Biti mora vedno na straži, da se mu te pravice zopet ne vzkratijo. (Primer rudarjev.) To delo samoobrambe in uveljavljanja delavskih pravic more vršiti le

delavstvo, ki je organizirano in zavedno. Dokler bo pa velik del delavstva živel v lenem prepričanju, da je dovolj, ako se samo pišejo novi zakoni, da pa k temurnemu samemu ne bo treba nič doprinesati, toliko časa za delavstvo ne more biti izboljšanja.

Zato je tako zelo potrebno, da delavstvo strne svoje vrste, vstopi v množice v strokovno organizacijo in se tam ramo ob ramo bori proti krivicam, ki mu jih prizadeva sedanji kapitalistični družabni red.

Potreba, da je čim več delavstva strokovno organiziranega, da postanejo tako svobodne delavske organizacije orodje v rokah širokih in borbениh delavskih množic, ta potreba je vsak dan večja in nujnejša. Če se slovensko delavstvo ne bo v svojih najširših plasteh te potrebe kmalu in resnično zavedlo, potem v bližnji prihodnosti ne more pričakovati izboljšanja razmer, zvišanja mezd, večje veljave v obratih in v javnem življenju, marveč prav nasprotno.

Socialnost upraviteljstva kamniške meščanske korporacije

Strokovno organizacijo hočejo razbiti

Preskušnja delavske zavesti

Stahovica, 12. jan.

Pri nas se je izvršil splošen napad na našo svobodno delavsko strokovno organizacijo JSZ. Sicer ni bila delavska strokovna organizacija podjetju nikoli dobrodošla. Vendar pa ni nikoli s posebnim poudarkom kazala tega. Sedaj pa menda meni, da je prišel čas, da lahko udari po nas in sicer brez krinke.

Kakor v marsikakem drugem podjetju, je tudi pri nas nekoliko manj dela, ker primanjkuje lesa. Menili smo, da bo podjetje uredilo praznovanje v sporazumu z obratnimi zaupniki ali pa, da bo vpoštevalo vsaj položaj posameznikov. Pa se ni zgodilo niti eno niti drugo. Delavci na žagi so morali iti domov, dočim dela zabojarina s polno paro, včasih celo 11 ur na dan. Tudi v zabojarini bi se moglo zaposliti nekaj naših članic, ker so zelo revne. Upravitelj ne čuti take socialne obveznosti. Zaposlene so boljše situirane, glavna usposobljenost je pa v tem, da so »organizirane«. — Pa še več! Pred kratkim je premestil upravitelj našega člana iz zabojarne k zunanjim delom, na njegovo mesto pa dal drugega delavca, seveda neorganiziranega. V začetku smo mislili, da je pač taka potreba, sedaj smo pa zvedeli, zakaj tako. Upravitelj je na-

Vsi znaki kažejo dobremu poznavalcu razmer, da se pri nas kapitalistična miselnost in dejanska moč združenih kapitalistov v sedanjih družabnih ustanovah neverjetno krepi in raste. Kapitalisti imajo vedno večji vpliv vseh stvari. Svobodna delavska volja je vedno manj upoštevana. Delavstvu pa ne more prav nič pomagati samo besedno zabavljanje in robantenje. Edina pomoč delavstvu je — samopomoč, vsestransko močno delavsko gibanje, množični strokovni pokret, delavske mladinske in izobraževalne organizacije, delavsko združništvo in okrepitev delavskega vpliva v vsem javnem in političnem življenju. Da se le tako more naše slovensko delavstvo ubraniti pred novim proletariziranjem, pred novim gospodarskim in duševnim robstvom in tlačanstvom, o tem moramo mi zavednejši delavci in delavke dan za dnem, uro za uro, tedno za tednom prepričevati vse naše sodelavce in sodelavke. Spričo nevarnosti, ki mu pretijo, mora slovensko delavstvo že vendar dokazati svojo zrelost, svojo stanovsko in borbeno zavest in se v desetisočih strniti v svobodne in borbene organizacije — Jugoslovanske strokovne zveze. Samo v medsebojni samopomoči je rešitev slovenskega delavstva! — Zujave roke, sklenite se!

pravil to po čisto določenem načrtu. Neorganizirani delavci je sedaj polno zaposlen, prestavljeni tovariši pa je brez dela.

Upravitelj pa še ni izstrelil vseh in najtežjih nabojev. Pri zabijanju pilotov bi moglo dobiti zaposlitev nekaj sedaj brezposelnih tovarišev. Upravitelj pa ni hotel oddati tega dela že več let pri korporaciji zaposlenim, pa sedaj brezposelnim delavcem, ampak čisto tujim osebam, ki niso zaposlene v podjetju. Baje za 3665 din. Prav je, da igramo z odprtimi kartami. Sedaj vemo, zakaj smo se morali boriti za vsako ped svojih pravic. Vemo sedaj, kako se načrti. Povemo pa, da se ne bodo posrečili. S takim postopanjem se delavstvu odpirajo oči, da spozna, kolikoga pomena je za njega svobodna strokovna organizacija. Ne bodo nas razbili! Še bolj se bomo strnili. Dobro se zavedamo, da je le v slogi moč. Vemo pa tudi to, da so le mi sami sposobni boja za svoje pravice in da se le mi sami ne boje bojev.

Za vsako pritožbo, spremembo naslova ali druge informacije, se najprej obrni do svojega organizacijskega zaupnika, ki ima nalogo, da ti zadevo kolikor mogoče hitro uredi.

Strokovna poročila iz centrale

Nekatere krajevne skupine nam do danes še niso nakazale nobenega zneska za račun Delavskih koledarčkov. Odbore naprošamo, naj pohite s prodajo in nakazilom denarja. Treba je, da to zadevo uredimo in gremo na novo delo. Zato ne ovirajte dela. V kolikor še niste, spravite koledarčke v denar!

Krajevne skupine, katere nimajo vseh poslovnih knjig za vodenje poslovanja krajevne skupine ali plačilnice, naj nam to sporoče, nakar jim bomo proti primerni odškodnini knjige poslali. Na razpolago imamo: vložne zapisnike, sejne zapisnike, blagajniške knjige in članske knjige. Slednje pridejo v poštev le za nove skupine, za ostale se bo pregled plačane članarine uredil kartotечно.

Nameščenci

Delovni čas nameščencev. Vse nameščence, ki so prejeli potom svojih strokovnih organizacij ali časopisov vprašalne pole glede delovnega časa, nadurnega dela in dopustov, prosi Delavska zbornica, da vprašalne pole takoj pošljejo na njen naslov.

Celje. Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije, podružnica v Celju, bo imela v sredo, dne 19. 1. m. ob 7. 30 zvečer v sobi Jugoslovanske strokovne zveze, Delavska zbornica, sestanek in ustanovni občni zbor. Predaval bo o pokojninskem zavarovanju tov. Hartman Lojze. Vabimo vse naše trgovske pomočnike in privatne nameščence, da se tega sestanka gotovo udeležijo, prvič zaradi predavanja, drugič pa zaradi tega, da si izberemo odbor, ki bo v bodoče predstavljal našo novo podružnico.

Nameščenci, stopimo iz sedanjega mrtvila, saj je naš položaj vedno obupnejši in pokazimo, da se zavedamo, da si lahko svoj položaj izboljšamo le v svobodni strokovni organizaciji, to je v sklopu Jugoslovanske strokovne zveze.

Papirničarji

Količevo. V nedeljo 9. januarja smo imeli v svojem običajnem prostoru volitve obratnih zaupnikov. Postavljena je bila le ena lista, zato je predsednik volivnega odbora tovariš Bukovec Franc proglasil listo za izvoljeno. Pri tem je spregovoril tudi prav lepe besede na navzoče tovariše in tovarišice o skupnem sodelovanju vsega delavstva. Opozarjal je, da bodo možni le tedaj, če bodo složni in če bodo eden drugemu zaupali.

Zastopnik JSZ je voščil celotnemu članstvu srečno novo leto. Zelen je, da bi bili tudi v tem letu tako pripravljeni vedno braniti svoje pravice, kakor v preteklem.

Priložbe so, da je nekaj ljudi, ki obrekujejo svoje tovariše. To dokazuje, kako potrebno je, da si delavstvo ustvari svoj delavski način življenja, to je, da postavi proti korupciji sedanjega časa poštenost, zvestobo in moštost. Kajti le tako delavstvo ima pravico zahtevati, da je vpoštevano. Zlasti pa mora ostati delavstvo enotno. So poskusi, da se razbije ta enotnost. Nekdo, ki je posebno dolžan, da oznanjuje in tudi v dejanju kaže ljubezen, ki je značilna za pravo krščanstvo, je na nekem sestanku trdil, da je razbijanje delavskih vrst včasih koristno. Zavedajmo se pa tega: Kdor bi hotel razbijati delavsko enotnost pod tem ali onim geslom, ta ni prijatelj delavstva. Tak ne prihaja v smislu Kristusove ljubezni, četudi bi se nanjo skliceval. Tak je delavski sovražnik. Pa tudi splošen sovražnik mirnega življenja delovnega ljudstva. Naš sklep za bodoče leto naj bo: Zvesti svoji delavski organizaciji, zvesti svoji centrali, zato složni in disciplinirani. Članstvo je z navdušenjem sprejelo ta sklep in takorekoč na njega priseglo. Pri nas smo delavsko zavedni, zato možni.

Tekstilno delavstvo

Kranj. Ze dalje časa odlašamo, ker pa takih razmer le noče biti konec, smo primorani s stvarjo v javnost. V podjetju Sirc v Stražišču pri Kranju je zaposlen neki češki mojster Taufmann, ki brezobzirno in zelo surovo ravna s podrejenimi delavci. Tudi pretepanje je na dnevnem redu. Čudimo se, kako da delavstvo, vse to tako pohlevno trpi, ko vendar vemo, da so »batinaški režimi« pri nas že davno

Nova pravila Bratovske skladnice

Ze dalj časa se je pripravljala sprememba pravilnika Bratovskih skladnic z namenom, da se popravijo razne stilistične napake in nejasnosti.

S 1. jan. t. l. smo dobili nov pravilnik, kateri pa nam poleg navedenih popravkov prinaša spremembe, ki so za rudarje precejšnje važnosti.

Ker pravilnika še nimamo, je sicer težko te spremembe vnaprej ocenjevati — vendar toliko je jasno, da je poleg nekaterih paragrafov, ki prinašajo znatno izboljšanje, pa tudi nekaj takih, ki pomenijo za rudarje precejšnje poslabšanje.

Zboljšanje bo v tem, ker se bodo kategorijske plače posebno v nižjih kategorijah zvišale. To bo seveda imelo za posledico povišanje prispevka — seveda s tem pa tudi povišanje rent. Čakalna doba se bo dosegla že po petih letih (dosedaj je bilo deset let), kar bo tudi imelo za posledico zvišanje rent.

Poslabšanje pa je v tem, da se je otežilo varovanje pravic, ki izvirajo delavcu iz zavarovanja pri Bratovskih skladnicah. Vsi tisti delavci-rudarji, ki

so pa dosedaj izgubili članske pravice, jih bodo, ako jim bo upravni odbor to dovolil, lahko ponovno uveljavili, toda le do 1. julija 1938. Vendar to ne pomeni mnogo, ker so, kakor rečeno, pogoji za varovanje pravic precej okrnjeni.

Težji udarec je zadan v § 82 vsem tistim, ki so imeli nezgodo in prejemale nezgodno rento. Zakon namreč pravi: ako je renta in sedanjí zaslužek večji od zaslužka pred nezgodo, se mora znižati renta v toliko, da prejšnji zaslužek ne bo prekoračen. Podjetja bodo dala takim rentnikom nekaj časa isti zaslužek, kot so ga imeli, ko so bili zdravi — nakar se jim bo renta sploh ukinila. Gotovo je, da to ni pravično, ker se bodo s tem prevale posledice nezgode v celoti na delavca, ko bi vendar ta delavec že vsled svoje manjše delovne sposobnosti, ki je ni sam kriv, moral zaslužiti enako plačo, kot pred nezgodo. Zgodilo pa se bo rado, kakor rečeno, celo to, da bo to nekaj časa prejemal, nakar se mu bo v celoti ukinila. Več o tem bo mogoče reči, ko bomo imeli pred seboj uradno besedilo novega pravilnika.

Gibanje JSZ v Kranju in okolici

Lep organizatoričen tečaj

Kranj, 10. januarja.

V nedeljo dopoldne se je vršil organizatoričen tečaj Jugoslovanske strokovne zveze v Kranju. V prostorih organizacije se je zbralo čez 50 kremenitih in zavednih zaupnikov iz Kranja in okolice. Prostor je bil kar premajhen za tako število udeležencev. Tečaj je otvoril in vodil predsednik šenturske skupine tov. Zorman Rudolf.

Prvi je govoril predsednik JSZ tov. Zumer Srečko in sicer o Jugoslovanski strokovni zvezi, njenem delu, nalogah in bojih, ki jih vrši od svoje ustanovitve do danes. Natančno je predavatelj predložil boje proti Jugoslovanski strokovni zvezi, ki vsi izvirajo samo iz nepojmovanja ali pa iz nasprotovanja pravi borbi za pravico najbolj zapostavljenega — delavca. Nujna potreba je, da se danes delavstvo iz svojih lastnih sil dvigne, črpa po potrebo moč iz večnostnih krščanskih načel, in da v dosledni borbi proti vsem nasprotnikom uveljavlja svoj stan v gospodarski borbi v podjetjih in tudi v javnem življenju. Kot član JSZ se mora vsako udeleževati po načelih in smernicah JSZ v strokovni borbi, kot svobodni državljani pa tudi v javnem življenju, kjer mora vedno nastopati kot delavec in dosledno braniti delavske interese. To ni politično in strankarsko udeleževanje strokovne organizacije, ampak udeleževanje svobodnih državljanov. Predavatelj je končal svoj govor s pozivom na navzoče, naj se v polni meri zavedajo časa, v katerem živimo, izpolnjujejo svojo krščansko in delavsko dolžnost.

O socialni zakonodaji je govoril dr. Jože Pokorn iz Škofje Loke. V svojem lepem in vsakomur razumljivem govoru je podal zgodovino delavskih borb za pravice. Te borbe so bile v prvih začetkih industrializacije silno težke in krvave. Veliko delavcev je bilo radi svoje delavske zavesti preganjanih, mučenih, obsestih in ustreljenih, ker so hoteli industriji v kali zadušiti delavsko gibanje. Toda počasi so se morali sprijazniti z njimi. Države so polagoma začele urejevati vprašanja industrijskega delavstva. Tako je nastajala socialna zakonodaja, za katero moramo vedeti, da ni bila od nikogar delavstvu podarjena, ampak si jo je s hudimi žrtvami priborilo delavstvo samo. Po teh zanimivih uvodnih besedah je dr. Pokorn prešel na kratek obris naše socialne zakonodaje. Razložil je njen razvoj in tudi današnji padec. Dalj časa se je pomudil pri vprašanju obratnih zaupnikov

odpravljeni. Poleg tega pa delavstvo odpuščajo brez odgovodnega roka. Zeleni bi, da bi pristojna oblast malo posvetila v te razmere, kajti tujei postajajo napram našemu delavstvu vse preveč objestni. Slej ko prej bo menda tudi delavskega potrpljenja konec, saj so vendar tudi delavci ljudje in naj se z njimi postopa tako, kakor se človeku spodobi.

Opekarsko delavstvo

Brdo. V nedeljo 9. t. m. se je vršil za skupino opekarskega delavstva ustanovni občni zbor. Naši člani so se udeležili občnega zbora v zelo velikem številu. To je dokaz, da mi opekarji ne spimo, da smo vedno bolj zavedni in borbeni strokovničarji JSZ. Ni nam mar, če nas strašijo naši delodajalci z grožnjami, kakšne

in tudi pri strokovnih delavskih organizacijah, na katerih prav za prav sloni vsa vrednost in pomen socialne zakonodaje za delavstvo. Tudi uredbi o najmanjših mezdah je posvetil potrebno pozornost in podal njeno resnično sliko. Na željo udeležencev je razložil še starostno zavarovanje in predložil navzočim vse dobrote in tudi elabosti tega važnega zavarovanja. Mezde so sedaj že toliko padle, dobički industrij pa toliko narasli, da so industriji pristali na uvedbo starostnega zavarovanja.

Tretji predavatelj tov. Jože Rozman je govoril o organizatoričnem delu JSZ in na podlagi brošure o poslovanju natančno razložil naloge skupinskih odborov in posameznih odbornikov. Točno je opredelil delo predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in ostalih. Tudi organizacijskim zaupnikom je posvetil vso pozornost in predložil pomen njihovega dela za organizacijo. Iz tega zelo potrebnega predavanja je vsakdo izmed navzočih razvidel, kako naj bo njegovo delo v bodoče, da bo organizacijsko poslovanje teklo neovirano svojo pot.

Po vseh treh predavanjih se je tov. Zorman najtopleje zahvalil vsem trem govornikom in sledilo mu je hvaležno odobravanje vseh navzočih.

Zbor zaupnikov Zaupnica vodstvu JSZ

Takoj po tečaju se je vršila kratka seja zaupnikov JSZ iz Kranja in njegove okolice. Tudi to sejo je vodil tov. Zorman Rudolf. Pri prvi točki so navzoči zaupniki obravnavali bližnje volitve obratnih zaupnikov. Po daljšem razgovoru, v katerem so navzoči premotrlili to za kranjsko delavstvo važno vprašanje, so napravili soglasne sklepe.

Po drugi točki se je govorilo o vprašanju Jugoslovanske strokovne zveze v Kranju in njegovi okolici. Podrobno so posamezni navzoči poročali o boju raznih krajevnih nedelavskih veličin proti Jugoslovanski strokovni zvezi. Na vsak način hočejo nekateri uničiti JSZ v kranjskem okraju. Vsem tem pa pridno pritkava tudi tehnik »Gorenjec«, ki se v zadnjih številkah pridružuje tem zarotnikom proti JSZ, ki imajo svoje skrivne načrte, skovane med štirimi stenami. Ta list že ustvarja ali vsaj hoče ustvarjati »javno« mnenje proti JSZ in za ZZZ. Vsi navzoči so odločno obsodili podtalni in javni boj proti JSZ in proti svobodni delavski strokovni borbi. Soglasno pa so izjavili popolno zaupanje vodstvu Jugoslovanske strokovne zveze.

plače bomo imeli v tekočem letu. Zavedamo se, da je v skupnosti mož. Ne pustimo, da bi nam naši delodajalci diktirali plače, ker smo že tako dosti uničeni. Rajši bomo pridobivali nove člane, da se bolj ojačimo naše vrste in da bomo pokazali, da smo vzdržljivi, kulturni in zavedni. Čim več članov, tem bolj bo porasla naša armada in več uspeha bomo imeli in ne bo se nam bati, da bi nas metali iz obratov. Naša naloga v bodoče bo ta, da si potom močne organizacije uredimo naše razmerje v podjetju, da uveljavimo dobro kolektivno pogodbo in dosežemo popolno izpolnjevanje naše socialne zakonodaje. Na tem ustanovnem občnem zboru smo tudi sklenili, da bomo imeli odsej več članskih sestankov, po možnosti vsak mesec, da se tako naše članstvo vzgoji in postane zavedno. — Živi borba!

Lojze Levstik, Laško:

Pokretaš in njegovo delo Pred občnimi zbori naših skupin

Ze pri otrocih v šoli se opaža, da so nekateri bolj nadarjeni, drugi manj. Eni se bolj zanimajo za to, drugi za drugo, nekateri pa ne za to ne za ono stvar. V poznejših letih se te temeljne črte naravnih danosti razvijajo še bolj razločno.

Gotovo je, da nadarjenost močno vpliva na udejstvovanje človeka. Toda volja, ki pravi hočem, stremljenje, ki je neuklonljivo ter idealizem, priganjajo človeka, da si pridobi znanje, kolikor ga je pač mogoče dobiti v razmerah, v katerih živi.

Lahko bi dal temu, o čemer mislim malo pokramljati, naslov: »Strokovna organizacija in delovanje v njej.« A zdi se mi, da je to premalo. Gotovo je, da je za nas strokovna organizacija središče in izhodišče našega javnega udejstvovanja. Ne smemo pa zanemarjati mladinske vzgoje. Stremeti moramo za tem, da snujemo zadruge, koder jih je mogoče in treba, da se udeležujemo v že obstoječih. Zasledovati moramo politiko, ter se tudi politično udeleževati, kadar moremo s tem koristiti delavstvu in vsem delovnim stanovam.

Pa poglejmo dobre in slabe strani našega udejstvovanja. Najbolj idealno je, če n. pr. v strokovni organizaciji vsak izvoljen funkcionar točno vrši svoje posle, kakor mu je določeno. Toda to je le malo, kaj. Ze pride tako, da mora predsednik pomagati sestaviti zapisnik o občnem zboru, da mora tajnik pomagati blagajniku pri zbiranju članarine itd. Ako določen funkcionar ne more zaradi teh ali drugih razlogov vršiti svoje naloge, ne smejo ostali reči: Ni moja stvar, kaj me briga.

Dober pokretaš sprejme poverjeno mu funkcijo, ako je to koristno za organizacijo. Rad se pa tudi umakne, kadar vidi, da enako zmožen sprejme funkcijo. Tu naj omenim, da se dobijo včasih sicer poštenji, delavni in zmožni ljudje, pa žal trme. Tiste funkcije, ki se mu določi, noče, hoče drugo. Če bo ta ali oni v odboru, potem ne gre zraven. Tako se zgodi, da iz teh sicer dobrih ljudi zaradi trme postanejo nergači, ki pokretu mnogo škodujejo. Ločiti pa moramo med trmastimi in odločnimi ljudmi. Odločen človek zagovarja svoje stališče. Ako tudi ne prodre z njim, preudari in razsodi, ali je za celoto bolj koristno, ako deluje naprej. Če to ugotovi, dela naprej, ter s svojo delavnostjo dokaže, da je njegovo stališče pravilno in drugič bo prodril. Trme, iz katerih so nastali nergači, so tudi našemu pokretu že mnogo škodovali.

Kdo naj vrši razne naloge kot n. pr. prodajo koledarčkov, kolportažo časopisa »Delavske Pravice«, nabiranje inšertov? Z vzgojnega stališča bi rekli, naj to vrše mlajši. Praksa pa nam kaže, da vsaj spočetka naj ta dela vrše tisti, ki imajo čimveč znanja s ljudmi in zato tudi več uspehov. Mlajši pa naj sodelujejo.

Pokretaš mora biti pripravljen prijeti prav za vsako delo. Ako je treba nastopiti kot govornik, ali širiti list, zastopati na kaki konferenci organizacijo ali pa pomesti sobo, zmerom z enako voljo. Nekje namreč je bilo, da so bili vsi tako nobel, da so rajši hodili po čikih, papirju in raznih drugih smeteh, kakor pa da bi očistili sobo, ki so jo imeli v oskrbi mladi ljudje. Zgodi se, da je napovedano zborovanje, govornika pa ni. Tisti, ki bi mogel obvladati položaj ter korajžno nastopiti, češ morda se je govorniku kaj naredilo, bomo pa sami, ter bi v daljšem ali pa krajšem govoru razložil, kar je potrebno, pa tarnajo. Ob takih prilikah je treba poguma ter prisotnosti duha. Z govornikom se pa že kasneje v ožjem krogu pomeni, kakor treba.

Se ene vrste ljudje so neprijetni. Namreč taki, ki gledajo manjše ali mlajše z vrha dol. Pokretaš mora biti vedno preprost, takrat, ko je navaden član kakor takrat, ko je predsednik ali kaj drugega. Tako takrat, ko mora pomesti sobo, kakor takrat, ko mu je zaupana važna javna funkcija.

Teh vrstic nisem napisal z namenom, da bi hotel komu kaj očitati, ampak zato, ker se mi zdi to potrebno in koristno za pokret.

Kovinarji

Javornik. Vsled nerednega plačevanja članarine odbornikom in zaupnikom je odbor sklenil, naj se vsem, ki so v zaostanku za pretečeno leto, pošlje »opomin«, kar se je za nekatere že storilo, ostali pa jih prejmejo tekom meseca, ako ne bodo preje izpolnili svoje dolžnosti do organizacije. — Odbor prosi vse, ki so v zaostanku s prispevki, naj jih v roku meseca dni poravnajo.

Smetov France:

Kulturnost kulturnih organizacij*

Katoliške prosvetne organizacije imajo pri nas že nekaj desetletno tradicijo vsestranskega oblikovanja in izobraževanja slovenskega ljudstva, ki so ga s svojim požrtvovalnim in nesebičnim delom dvignile do višine evropske kulture. Z Evangelistovim duhom prežete množice so po svojih edinicah iskale, dokler so bile v iskanju svobode, v globino sebe in svoje okolice in dvigale kulturo duha in srca, vsaka v svojem kraju, vse pa za ves narod.

V zadnjih letih pa so v naših katoliških prosvetnih organizacijah nastopili čudni pojavi, ki kriče, da so se vanje zajedli nekaki kulturni moskiti, ki so se nasrkali strupa v močvirnih sosesčinah slovenskega naroda, ga začeli ograjati v njegovi biti, v njegovi rasti in zdravju in mu začeli zavirati svobodni duhovni in kulturni polet.

Vsaka miselna sodba človekova je jasno ali podzavestno vedno odsev kretnih življenjskih primerov, ki sami zase zopet izražajo zavestno ali tudi nejasno v sebi skrivajoča različna stremjenja. To velja za vsakega posameznika, pa tudi za skupino ljudi, če opazimo, da je kaka tendenca skupna več ljudem. Spoznanje človekovo raste iz konkretnih dejanj. In včasih so ta taka, da ne moremo mirno preko njih, zganje se v nas čut kršene svobode, poštenosti, pristnosti, lepote.

Kakor vsaka organizacija, tako imajo tudi naše katoliške prosvetne organizacije nekako dvojni način dela: podrobno delo od dneva do dneva in veliko delo kompozicijskega stila na občnih zborih, ki nam morajo, če so vredni svojega imena, posebno takrat, ko polagajo obračun za celo leto, pokazati vso notranjo silo kipeče idejne moči, ki kaže v tem slučaju v vseh poročilih vso pristnost, poštenost in odkritost brez zahrbtnosti misli prikrievanja nečesa, brez strahu pred vsakim kritičnim očesom, želeče samo eno, obogatiti čim več ljudi za čim dalje časa. Vse to prihaja iz dna globin in iskrenih namenov. Naravno, da nam dogodki občnih zborov pokažejo dobre in slabe strani dela, če so poštene, hote, če niso, pa tudi ne-hote.

Delovanje naših organizacij je nadalje ali bolj organizacijskega ali bolj splošnega kulturnega značaja. Moj namen ni govoriti o prvem, temveč o drugem, ker prvi mora biti le sredstvo za drugega in se drugi tiče bistva narodove kulture.

Opisati hočem nekaj pojavov v organizaciji, ki je do nedavnega bila člen druge, idejno iste organizacije, pa je sedaj nastopila samostojno pot iz kaj konvencionalnega razloga, da bi spet bilo, kakor je nekoč bilo. Moram pa poudariti, da nas ta prehod iz nesamostojne preteklosti v

* Uredništvo daje prostor za objavo tega sestavka, ki razkriva boleče rane v katoliški prosveti.

samostojno bodočnost ne sme prav nič motiti, ker je ta prehod le zunanega značaja, na znotraj so ostale ne samo ideje, temveč tudi isti ljudje in iste metode. Zagrabiti hočem le nekaj momentov, ki so akutnega ali pa vsaj že simptomatičnega značaja, nekaj takih, ki morajo v nas takoj vzbuditi zdravilne sile odpornosti, ki naj s takimi pojavi neizprosno obračuna, jih iztrebi iz nas in očisti našo rast pri koreninah. Pojave hočem vzeti iz najvišjih in najnižjih členov organizacije.

Mehanična enotnost

Nekatere ideologije smatrajo danes človeka le za število. In če je več ljudi skupaj, je pač število večje. Pristaši takega mišljenja sicer ne trdijo, da med ljudmi ni razlik, toda delajo tako, kakor da jih ni. Poglobiti se v individualno moč in posebnost duše, je zanje preveč. Ne mogli bi potem imeti zraven svoje besede, da celo sploh odpadli bi, ker bi se pokazalo otipljivo, da so vsakemu resničnemu in temeljitemu delu s svojo plitvostjo le v nadlego. Zato vstran z vzgojo na globoko pri vsakem posamezniku, cemu se truditi in ustvarjati mnogovrsten program, ki naj da čim več delavcu, kmetu, dijaku, pa tudi študentu. Vsi naj študirajo samo eno vprašanje, tisto vprašanje, ki ga vsevedneži določijo za edino zvečavno, pa čeprav drugi nima z njim nikake, ali vsaj ne nobene prave zveze.

Koliko imajo ti odločevalci pojma o resnični socialni strukturi slovenskega naroda, o resničnem obsegu kmetstva, o nesluteni velikosti proletariata, iz kakih stanov izvira naše dijaštvo in o pomenu akademske kristalizacije! Kaj vedo oni, da je treba dati vsakemu svoje, vse pa ubrati v harmonično skupnost rastočega in zorečega naroda! Vsi enako, kdo bi se trudil in skušal zadostiti individualnim silam v človeku, silam, ki pod istim načelom kažejo tako raznolikost značajev posameznikov kakor stanov. V njih ni moči v načelni skupnosti upoštevati človeka in njegovo individualno dojemanje in življenje načel. Cemu ta balast, vsi enako, to je lažje. Naj bo vse v enem loncu: kisle zelje in mleko, češnje in česen. V tem je moč organizacije, dodaš ji še enotne štampiljke in podoba je umetniško dovršena.

O kje si ti, kipeča moč ideje!

Oklepanje duha

Svoboda duhovnega življenja je najvažnejši faktor v človekovi zgodovini že od pamtiveka. Tu je izvor vsega ustvarjanja, vsega izpopolnjevanja, vsake rasti navzgor, vsakega resničnega napredka. Brez te svobode bi človek ne bil več človek, ne bil bi več podoba božja in ne več krona stvarstva, bil bi čisto navaden stroj,

Jesenice-Javornik

Naše prosvetno delo. Čeravno je oživitve jeseniške »Krekove družine« v lanskem letu listič g. kaplana Križmana, »Na mejah«, označil za »aprilsko burko« in to letos v »koledarskem pregledu« spet pogrel, vendar ta vrši svojo nalogo v kljub vsem oviram, ki jih ji valijo na pot razni gospodje. Ni seveda uprizorjala raznih prireditev dvomljive vrednosti, njo so poklicale v življenje delavske prosvetne potrebe, ki so jih drugi dočela zanemarili.

V lanskem letu je organizirala šestnajst dobro uspešnih sestankov z različno vsebino. Bila so predavanja o vseh važnih socialnih vprašanjih. To delo bo tudi nadaljevalo, zato bo vsako sredo ob 8 zvečer v posebni sobi konsumne gostilne predavanje, na katere so vabljeni vsi, zlasti vsi mlajši delavci. Na dnevnem redu bodo besede o gospodarskih, kulturnih, socialno-političnih, zgodovinskih, zdravstvenih in drugih zadevah.

Predavali bodo nam že znani in še novi predavatelji. Zato so vsi delavci vabljeni! — Krekova družina, Jesenice.

Celje

V Celju je mizarsko podjetje, pri katerem ima glavno besedo neki tukajšnji denarni zavod, ki je v podjetje postavil za nekakega poslovođjo upokojenega advokatskega uradnika Čremožnika. Mož ima, čeprav ni strokovnjak, veliko besedo. To pa navsezadnje ne bi bilo omembe vredno, če ne bi bil nasproti pomočnikom tak, da je potrebno javno povedati nekaj besed. Prvo, kar si naj zapomni je to, da naj gleda v vseh pomočnikih, pa čeprav so ti le delavci,

člen med brezdušnimi organizmi, robot, ki so ga izdelali v tovarni.

In pri nas žive ljudje, ki jim je vse to tuje, za katere te svobode ni, posebno takrat ne, ko jo je treba deliti drugim. Gorje tistemu, ki si drzne proti njim braniti različnost človekove sodbne in vrednotenja, gorje še posebno takrat, če si je drznil tem »mašinistom« upreti se v ustvarjanju človeških strojev, ki delajo vse le na migljaj brez samozvesti, ki sprejmejo vsako smet kot največjo svetilno, saj je prišla od zgoraj, gotovo je pravilna. Gorje človeku, ki si je drznil proti njim braniti sočloveka. »Anathema tibi« mu je iskreno plačilo.

Zgodilo se je pri nas, da so tovariši akademiki hoteli storiti svojo ednico kot poseben člen v organizaciji, ki bi odgovarjala njihovim duhovnim skupnostim, ki naj bi jim pomagala prodorno študirati vrednost organizacije, poglobljati se v moč ideje, ki naj jo prav oni, kakor sonce svoje žarke, razplamte med brate, ki jo le slutijo, pa ji ne znajo najti izraza. Hoteli so tako, ker so vedeli, da morajo

ljudi, ki so za podjetje že mnogo več delali, pa tudi pridelali, kakor on, ki je to zaposlitev dobil kot upokojenec. Tega do danes g. Čremožnik ne dela, on misli, da je pomočnik manjvreden človek, ki mora pred vsako njegovo besedico kar trepetati, za prislužen denar pa je treba še prositi. Kajti gospod Čremožnik ne mara dati denarja ob sobotah, čeprav je bilo dogovorjeno, da mora izplačati, če je denar na razpolago. Za vsak najmanjši ugovor pa tisto obrabljeno strasilo: »Si bomo že zapomnili... lahko kar greste...« In, da bi še bolj zastrašil, je ob priliki odpovedi nekemu delavcu, ki je že 15 let bil v službi, razodel novico, da 50% pribitek za čezure ni več v veljavi. Naj bi ta gospod, ki zna drugače biti tudi veren, vsaj malo pomislil, kaj je pošteno in kako se ravna s človekom, čigar delo je prav toliko vredno kakor njegovo! Naj si vendar ne zapravljaja po nepotrebnem svojega ugleda na stara leta! Če že hoče biti tako oblasten, ko dobiva svojo pokojnino in še plačo za dva pomočnika, potem naj nikar ne zameri delavcem, če se borijo za najpotrebnejše. Samo to hočejo, kar je po človeški in božji pravici, in g. Čremožnik naj se temu nikar ne zoperstavlja. Kajti s tem, da se kaže napram delavstvu neprijaznega, še ne skrbi za podjetje, ki je pač menda bolj odvisno od zadovoljnih delavcev kot pa od njega.

Trbovlje

Zaposlitev pri rudniku. — Upoštevajte odslužene kadrovec-domačine! Naš rudnik je minuli teden sprejel v delo 32 delavcev. Pri ravnateljstvu pa je zaprosilo za delo nad 200 brezposelnih. Med temi je bilo tudi nekaj tujcev. Pri spre-

sami črpati iz drugačnih in globljih virov duhovne moči, kakor tisti, katere morajo prekusiti, voditi in krepiti na poti k božjemu Solcu. Hoteli so, ker so mislili, da je svoboda organizacije duhovnih sil svobodna. Mislili so; pa je prišel zakulisni ukaz, da bi že v kali zatrl še ne rojeno mlado moč, da bi za vedno preprečil, da bi kdo kdaj mislil drugače, kakor je sodil in sklenil »izvoljeni vrh«, ukaz, da je to nedopustno, nemogoče, nepotrebno, ukaz, ki ni zanemarljiv ovčjih podob, ne se bal nevednih in bistva nepoznavajočih ljudi dvigniti za svoj cilj in se obleči v nepošteni plašč demokracije. Niso se sramovali na svojo vest vreči krinke, s katero ne dovolijo »posebnega akademskega odseka, da se tako ne odtegnejo drugim odsekom najbolj izobraženi sodelavci«. In tedaj so tovariši akademiki klecnili pred

ki se boje vitalnosti mladih sil, klecnili je, ki so s tem dokazali, da niso bili vredni vstopiti v svetlišče duhovne moči »almae matris«. Sankcionirali so tako upor proti duhovni svobodi.

(Konec prih.)

Iz Slovenije v dravsko banovino

20 let slovenske politike

Ti sklepi od leta 1923 dalje še niso bili nič predrugačeni. Kdor torej dela v smislu in duhu sklepov katoliškega shoda, dela prav, četudi se to ne zdi prav tistim katoličanom, ki so zavrgli te sklepe in se stopili v eno politično stranko s framasoni, drugoverci in brezverci v očitnem nasprotju z zgoraj navedenimi sklepi. V kolikor pa kdo smatra, da politično zlitje katoličanov, drugovercev in brezvercev v eno stranko ni proti sklopom katoliškega shoda, pa ne more in ne sme govoriti več o katoliški skupnosti, temveč mora z dr. Jerajem reči: »Katoličani se tako smemo čisto svobodno gibanje. Če pa se že odločijo, da se svobodno zliže z drugoverci in brezverci v eno politično stranko, pa pusti vsaj svojemu bratu po veri, da se svobodno udeležuje v smislu načelnega sklepa katoliškega shoda: da »se mora vsak boriti za človeško in politično svobodo«.

Čisto določno ni mogoče reči, ali je katoliški shod vplival na politično smer tedanjega časa ali pa je takratna politična taktika vplivala na katoliški shod, da je sprejel take resolucije. Običajno smo brali in slišali, da so bile smernice, ki jih je dal katoliški shod, merodajne. Po njih bi se morali katoličani ravnati pri svojem javnem delu. Pred katoliškim shodom pa so bile l. 1923 volitve, za državni zbor ali v narodno skupščino, in sicer 18. marca 1923. Za te volitve je bil pa politični in gospodarski program SLS že javnosti precej znan. Treba ga je bilo že s kar mogoče preprostim in razum-

ljivimi besedami razložiti in ponoviti volivcem. To se je zgodilo v posebni brošuri.

SLS je za občinske volitve že l. 1920 dosegla žensko volilno pravico. Pred izvršitvijo občinskih volitev pa je bila ženska volilna pravica ukinjena tako, da so leta 1921 volili le moški, ti pa tajno s kroglicami. V ostalem je zelo veliko delala za zboljšanje gmočnega stanja tj. dohodkov duhovščine, ki je bila jako slabo plačana. Merjeno po današnjih razmerah so znašali denarni dohodki, ki jih je prejemale duhovščina od države, še manj kot znašajo danes minimalne delavske mezde po znani uredbi.

Zelo zanimivo je, kakšno stališče je zavzela l. 1921 in 1922 največja slovenska stranka SLS glede zakona o zaščiti države (zakon o zaščiti javnega reda in miru v državi). Ta zakon je bil sprejet l. 1922 in je bil 6. I. 1929 izdatno poostren. Oficielno stališče SLS glede tega zakona je bilo takole napisano:

»Kmalu potem, ko je bila sprejeta centralistična in protiljudska ustava, je vlada predložila parlamentu načrt zakona o zaščiti države. Ta zakon, ki je bil potem v zbornici sprejet z glasovi radikalcev, demokratov, samostojnežev in narodnih socialistov, pomeni izjemne določbe proti strankam, ki vladi niso ljube. Vlada je naperila ta zakon proti komunizem. Ljudski poslanci so odločno nastopili proti temu zakonu ter izjavili, da ga odločno obsojajo.

Pribeževič, ki je ta zakon skoval, je hotel s tem zakonom udariti najprvo komuniste, jih vreči iz parlamenta ter si tako zagotoviti trajno večino. Obenem pa je ta zakon pripravil tudi za vse druge stranke, za Ljudsko in Radičevo, ki nočeta plesati po Pribeževičevu.

Iz vseh teh razlogov so ljudski poslanci glasovali kot en moč proti temu zakonu. Samostojneži in narodni socialisti pa so glasovali za ta zakon.

Posebno narodne socialisti si bo treba zapomniti, ker pravijo, da so tudi delavska stranka in se zadnje čase smučajo okrog komunistov. Radovedni smo, kateri komunist bo rabljevim pomagačem šel na limit!

Tudi za svobodo tiska se je SLS tedaj zelo zavzela. Dne 24. I. 1922 je dr. Korosec stavil predlog, naj se ukine člen 138. ustave, ki govori o tem, da sme vlada prepovedati liste.

Notranjo in zunanjo politično smer je SLS oficielno takole razložila:

»KAJ HOČEMO?

V naslednjem naj podamo kratek obris političnega programa Slovenske Ljudske Stranke, kakoršen je bil sprejet na številnih zborovanjih ter predložen po naših poslancih v konstituenti.

Ta program nam poda jasno sliko, kako hoče naša Slovenska Ljudska Stranka državo urediti. Ta program nam kaže tudi, kakšna bo

avtonomija Slovenije.

Tu se ne bomo spuščali v podrobnosti, marveč hočemo označiti le glavne stvari.

Slovenija bodi del skupne države. K tej skupni državi pripadajo ne le Slovenci, Hrvatje in Srbi, ampak tudi Bolgari.

Skupne zadeve.

Ta skupna država naj bi imela skupno državljanstvo, skupno zunanje zastopstvo ter pravico sklepati za vso državo skupne pogodbe. Tudi obramba države naj bi bila skupna, če ne v celem obsegu, pa vsaj deloma, enako naj bi bil skupen denar in najvažnejša prometna sredstva. Za pokritje skupnih financ naj bi se udeležel en skupni državni davek, medtem ko bi vsi ostali davki bili prepuščeni avtonomno-samostojnim deželam.

Ureditev teh skupnih zadev bi opravljajal uredniz parlament. Ta bi moral biti sestavljen iz dveh zbornic: iz politične in socialno-gospodarske zbornice.

Politična zbornica naj rešuje politične zadeve; gospodarska zbornica stanovske in socialno-gospodarske.

Politična zbornica bi se sestavljala iz poslancev, ki bi se volili na podlagi splošne volilne pravice. (Dalje.)

Razno

Kamnik in okolica. Vse delavstvo kamniškega okraja opozarjamo, da zahaja, naroča in kupuje svoje potrebščine samo v tistih trgovinah, lokalih in obrtniških delavnicah, kjer so naročeni na našo »Delavsko Pravico« in ki oglašujejo v njej. Le tisti je naš iskren prijatelj, kdor nas podpira. Prihodnji bomo, navedli imena naročnikov, katere delavstvu priporočamo. Svoji k svojim! — Delavci.

jetju pa so tokrat upoštevali najbolj siromasne domačine, kar preje večkrat niso. Kljub temu pa je še ostalo brez dela okrog 100 domačinov, ki so bili že pri rudniku zaposleni, a so odšli k vojakom in so zdaj brez dela. Vsekakor bi bilo želeli, da se pri nadaljnjem sprejemanju upoštevajo ti, ki so odslužili svoj kaderski rok. Sedaj jih morajo preživljati starši, mnogi celo samo s pokojninami.

Zaradi velike potrebe po premogu se je TPD odločila obratovati tudi ob nedeljah kakor na delovne dni. Tako je delavstvo delalo minulo nedeljo. Vsa skladišča, v katerih je bilo več let polno premoga, so bila že lansko leto v jeseni prazna, z redno dnevno produkcijo se pa v polnem obsegu sedanja poraba ne da pokriti. Mnogo jih je, ki povprašujejo zakaj ne dobe naročenega premoga. Vsem pa bi bilo svelovati, da si premog naroče že v jeseni. Nikakor ni pametno misliti na premog šele takrat, ko je zima že na vratih in se potem naročilom ne more v polni meri zadostiti.

Dobrova

»Afera« šol. upravitelja g. Brica. — Ker je bila »Delavska pravica« že ponovno »obsojenca«, da so poročila od nas lažniva in neresnična, bomo danes spet poročali nekaj, kar bo za nekatere laž za večino pa resnica.

Pred dobrim letom dni so se našli pri nas ljudje in pripravili napad na tukajšnjega šol. upravitelja, češ da mora z Dobrove, ker je v zadnjih 15 letih naredil toliko škandalov in nepoštenih dejanj, da ni več za med nas. Bivši šolski upravitelj Dominik Bric je vršil svojo službo že 28 let, od tega samo na Dobrovi 23 let. In šele sedaj so mu začeli očitati nepravilnosti in dokazovati, kako je poneverjal, kako je vodil petomajške volitve, da je ustanavljal Sokola, dalje, kolikokrat je preveč pomočil pero v črnilo in rdečilo, ki je bilo last šole, itd. Za vse res ni prostora, da bi naštevali. Nismo pa o vsem tem čisto točno poučeni. Slišali smo le šepetanje. Vemo pa, da g. Bric ni bil obsojen za te »zločine«, katere so mu očitali, ako je bil sploh kaj kaznovan. Nasprotno vemo, da se je pri našem občinskem odboru pred leti sklepalo, da naj se šol. upravitelj podpira pri njegovem udeleževanju na prosvetnem, kulturnem in gospodarskem polju, češ da je preveč osamljen.

G. Bric je namreč delal pri čebelarški podružnici, pri Jadranski straži, pri Braniboru, pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu, pri Kmetijsko-nadaljevalni šoli itd. Bil je 30 let naročnik »Slovenca« in ves čas član »Slomškove zveze«. Mi ne trdimo, da je g. Bric kar svet mož. Vemo pa, da so prav tisti, ki so se najbolj prizadevali očrniti njega, sami dovolj črni. Mi pravimo: Ni prav, da je toliko let sposoben šol. upravitelj sedaj bil nad eno leto razrešen službe in na razpoloženju. Gotovo je to zanj duševna muka, namesto da bi svoje sposobnosti posvečal vzgoji naše mladine. Ali imajo tisti, ki so to stanje povzročili, mirno vest? Ali so sedaj dosegli svoj namen, ko je prevzel posle šol. upravitelja gosp. Fatur, ki je resnično član Sokola, tajnik JNS, naročnik »Jutra« in je bil tudi član volivne komisije pri petomajških volitvah. — Nočemo nikogar denuncirati, samo ugotovimo, da se s tem početjem napram g. Bricu ne strinjamo in obsojamo tiste, ki se delajo pri stvari nedolžne, še bolj kakor tiste, ki so se javno hvalili, koliko so si prizadevali, da se šol. upravitelj prestavi. Radovedni smo le, kaj je pravi vzrok te »afere«. Pa menda

Spoštovanemu g. upravitelju želimo na njegovem novem službenem mestu v Ljubljani bolj hvalne in mirne čase!

V poljski rudarski industriji je s posebno uredbo ministrskega sveta odredeno skrajšanje delovnega časa, in sicer: pod zemljo na 7 in pol ure; za nevarna dela na 7 ur, za nekatere primere pa celo na 6 ur dnevno.

Delavska pravica

Izbeja vsak četrtak popoldne, v službah praznika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22. • Nežrkanova pisma se ne sprejemajo. Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22. • Oglasi po ceniku: Telefona 2365 • Številka čekovnega računa 14.988

Poznamo številka Dina 1. — Cena: za 1 mesec Dina 4.—, za četrt leta Dina 12.—, za pol leta Dina 20.—, za celo leto Dina 40.—, za inozemstvo stafo mesečno Dina 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij: Delavska Pravica: 8. žumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čec

»Slovenec« in »komunističen puč« v Franciji

»Slovenec« se je čutil prizadetega z našo ugotovitvijo prejšnjega teden, »da se tudi slovenski tako zvani katoliški tisk ob takih prilikah popolnoma ujema z žurnali francoskega in mednarodnega velekapitala«. Če se je »Slovenec« na to oglašil, je to najboljši dokaz, kako prav ima naše delavstvo, ki ima o tem listu čisto tako mnenje kot je povedano zgoraj v narekovajih. — Zaradi »Slovenčevega« zavijanja dejstev tole: Francosko delavstvo je močno strokovno organizirano. Vse stavke je imelo doslej trdno v rokah vodstvo strokovnih organizacij. Tudi zadnje. To vodstvo je socialistično. Vlada ljudske fronte s podporo organiziranega delavstva stoji in pade. Smešno je tedaj misliti, da bi mogla taka vlada nastopiti proti delavstvu in celo s silo — z vojaštvom. In da bi kak socialističen notranji minister tak nastop pripravljali? Niti eno uro ne bi bil več minister! — Istega dne (31. dec. m. l.),

ko je »Slovenec« poročal o »Koncu podle igre«, o »brezvestnosti ponujene roke« (o kateri je sv. oče nekaj dni prej govoril s toliko ljubeznijo in razumevanjem), o »roparjih na delu«, o »zmagi francoskega rodoljublja« in o »izjavi predsednika franc. vlade«, je francoski poluradni tiskovni urad »Havas« objavil tole: »Obveščen o pisanju nekaterih listov o razgovorih, katere je imel v parlamentarnih hodnikih, je predsednik vlade g. Chautemps izjavil, da so ti njegovi razgovori popolnoma popačeni in da on uradno sploh nikomur ni dajal nobene izjave.« — »Slovenec« te objave seveda ni priobčil. — Stvar sama za slovensko delavstvo nima neposrednega pomena. Zdelo pa se nam je vendarle vredno odgovoriti na izzivanje, da obenem spet enkrat po daljšem času opozorimo na znano »Slovenčev« pojmovanje in vršenje poslanstva katoliškega tiska in zagovarjanja delavskih potreb.

Doma in po svetu

Volitve senatorjev bodo februarja. V Sloveniji se bo volil 1 senator. Kandidat še ni znan.

Novo tekmovalstvo v oboroževanju se je pričelo. Z ozirom na močno oboroževanje Anglije je ponovno povečala svoje oboroževalne načrte Italija. Anglija na omejevanje pomorskih sil, ki ga je predlagala Italija, ne pristane več. Seveda bosta morali v to tekmovalstvo nujno poseči tudi Amerika in Francija, za njimi pa še ostale države.

Za pomiritev Češkoslovaške, katero skrbi povečano prijateljstvo Romunije s fašističnimi državami, je novi romunski zunanji minister Micescu odpotoval v Prago. Pojasniti bo moral ali Romunija še ostaja zvesta Mali antanti, ali pristaja na skupno obrambo miru z državami zapada, ali pa bo sklepala prijateljstva brez sodelovanja z dosedanjimi zaveznici. Francija je Romuniji ustavila dobavo orožja. Iz Prage je Micescu odpotoval v Beograd.

Rimska trozveza med Italijo, Madžarsko in Avstrijo zboruje te dni v Budimpešti. Posvetujejo se, kako bi pridobili za sodelovanje še Romunijo in Jugoslavijo ter izločili iz podonavskih držav ves vpliv Francije in Anglije. Gre obenem za končno razrušitev kolektivne varnosti, ki jo zastopata Anglija in Francija skupaj z ostalimi demokratičnimi državami.

Japonec hočejo napovedati Kitajski vojno. Tako je predlagal vojni minister. Sklican je kronski vojni svet, ki se je sestel zadnjih 70 let samo trikrat, zadnjič ko je napovedala Japonska vojno Nemčiji.

Poljski zunanji minister Beck je izjavil, da Poljska kljub nemško-poljski pogodbi ne bo opustila svojega starega prijateljstva z Anglijo in Francijo.

Walter Briesley

Brezposelni

»Pojdi sem, ljubček! Vem, kaj bi rad. Skoro bi bila pozabila.« Stopila je k predalu in vzela iz njega denarnico. »Tu imaš svojo polovičko! Kupi si slaščice. Daj mi poljubček, preden odideš!« Ponudil ji je svoje lice. »Pa-pa! Bodi priden!« Deček je stekel za očetom. »Lahko noč, Ivan!« je zaklicala svojemu sinu skozi okno. Govoril je s svojim očetom. Okrenil se je in vrnil pozdrav. Potem je sklonil glavo k Janku, ki je prišel skozi vrata.

»Janko, ali si zadovoljen? Vošči dedku lahko noč!« Starček je pogladil dečka po glavi. »Lahko noč, očka. Domov greva po Stoney Laneu. Tam gori bova še malo posedela.«

»Bojim se, da bo dež prej, kakor je prav,« je dejal starček in z očmi premeril nizko nebo. »Upam, da bo za vrh prav dobro. Če štiri in dvajset ur nenehoma dežuje, se gode čudeži na vrtu.«

Oče in sin sta odšla proti koncu vasi. Potem sta zavila desno na Stoney Lane.

V drhtečem zraku je bilo nekaj skrivnostnega. Gorelo in žgalo je tik zraven njunih glav in po visokih mejah, iz katerih ni bilo čuti ptičjega petja. Bilo je, kakor da zemlja nečesa pričakuje in da zadržuje sapo pred nekakšno grozečo, silno nevarnostjo. Ivan se je moral premagovati, da ni rekel Janku: »Mislim, da bo grmel.« Deček bi takoj izgubil vse veselje in groza in strah bi ga bilo iti domov. Poleg tega bo bržkone treskalo, si je mislil, po drugih krajih. Okrog domačega kraja bo najbrž le deževalo. Vsaj upal je, da se bo zgodilo tako. Sicer pa si ne on ne deček nista preveč glave belila s tem.

Shodi in sestanki

Jesenice. V nedeljo 16. t. m. se bo vršil članski sestanek v veliki dvorani Krekovega doma. Začetek točno ob pol 10 dopoldne. Vsled važnega dnevnega reda je dolžnost vseh članov, da se sestanka udeležijo. Zares — vsi in točno!

St. Vid nad Ljubljano. Delavstvu tovarne »Stora« v St. Vidu in v Gameljnah sporočamo, da se bo vršil v nedeljo 16. t. m. ob 9 dopoldne v cerkveni dvorani v St. Vidu strokovni sestanek tekstilnega delavstva. Ker se bodo na sestanku doočili kandidati za bodoče obratne zaupnike, vabimo vse delavstvo te tovarne, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo.

Škofja Loka. Za delavstvo trvdke Heinrichar se bo vršil v nedeljo 16. januarja 1938 ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Starman na Trati strokovni sestanek. Tam se bodo izvršile tudi volitve obratnih zaupnikov po skrajšanem volivnem postopku. Vabimo vse delavstvo, da se sestanka polnoštevilno udeležijo.

Črna pri Kamniku. Vse delavce v Črni-Kaolin obveščamo, da se bo v nedeljo 16. januarja ob 2 popoldne vršil v prostorih g. Osoljika delavski sestanek. Tu se bodo izvršile tudi volitve delavskih obratnih zaupnikov. Poleg tega se bomo porazgovorili tudi o vseh drugih vprašanjih, ki so važna in jih je treba urediti. Govoril bo tov. Marincšek iz Ljubljane. Naj nikogar ne manjka!

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev sklicuje redni mesečni sestanek za dne 15. t. m. ob 4 popoldne v tajništvu. Člani dobe svoje članske znake, ki so težko pričakovani vendar došli. Kdor nima še koledarčka, naj tudi javi odboru, da mu ga oskrbi.

Gostilna in pension „Prodnik“

Stahovica

se za nadaljnji obisk in naklonjenost priporoča cenj. gostom

Vsem cenj. gostom želimo srečno novo leto in se priporočam za nadaljnji obisk

Marija Maček

gostilna

Spodnje Gameljne št. 24

Gorenjski kovinarji

Jesenice. Velika izbira manufakturnega blaga za moške in ženske obleke, na mesečne obroke.

Dospeli so najnovejši modeli radioaparatorov, katere dobite na mesečne obroke že od 150 din dalje.

Velika zaloga najboljših šivalnih strojev »Gritznere«; tudi na mesečne obroke. Priporoča se vsem Marija Krašovec, Jesenice, Krekov trg 2.

»Ali naj prinesem mami divjih rož, atek?« je vprašal Janko.

»Jaz bi rekel, da ne. Prehitro ovenejo, zlasti v teh dneh.« Nato je nekaj bolj potihoma zamrmral sam pri sebi: »Rožice venejo. Na polju, kjer rožice venejo.«

»Kaj praviš, atek?« je vprašal deček.

Oče se je nasmejal in položil svojo roko dečku na ramena. Dečka je obšla sladka otožnost.

»To je pesem, ki sem jo nekoč čital.«

»Kakšna pesem? O morski vili?« je živahno spregovoril deček. »Povej mi!«

»Ne, ne o morski vili, marveč o rožah, deklicah in dečkih. Saj si slišal prej. Rekel si, da te pesem navdaja z žalostjo.«

»Povej mi celo pesem,« je pritiskal nanj Janko.

Nato je oče neprisiljeno začel:

»Tuga stiska mi srce:
za prijatelji žalujem zlatimi;
rdečih ust zapustilo me dekle,
za dečki plakam krilatimi.

Dečki krilati ob potoku ležijo;
širokem tako, da čez skočiti ne smejo;
dekleta rdečih ust pa spijo
na polju, kjer rožice venejo.«

»No, kaj praviš zdaj, ko si slišal pesem?«

»Kako lepo si povedal, očka! Kje si se je naučil?«

»Čital sem jo v neki knjigi. In ker mi je bila všeč, sem se je naučil na pamet. Poleg tega me ta pesem spominja na prijatelje, ki sem jih imel, ko sem bil tako majhen deček, kakor si ti.«